

KUR'AN VE İNCİLLERE GÖRE
HZ. İSA'NIN VAR OLDUĞU İLERİ SÜRÜLEN
KARDEŞLERİ MESELESİ

Ahmet BEDİR*

Kur'an ve İncillere göre, Hz. İsa'nın var olduğu ileri sürülen kardeşleri meselesi, gerek İslamî gerekse Hıristiyan kaynakları açısından pek vuzuha kavuşturulmamıştır. Al-i İmran-36 ayetinde geçen *zürriyyetaha* kelimesi Hz. Meryem'in zürriyetinden bahsetmekte ise de *zürriyet* kelimesinin çoğu zaman çoğul ve bazen de tekil olarak kullanılması Hz. Meryem'in İsa'dan başka çocuğu olup olmaması meselesini ve dolayısıyla da hadislerde ve bazı Hıristiyan kaynaklarda geçen *bakireliğin*in Hz. İsa'nın doğumundan sonra başka bir erkekle evlenerek sona erdiği konusunu gündeme getirmektedir. Yapılan araştırmalarda İslamî kaynakların Hz. Meryem'in İsa'dan başka bir çocuğunun varlığından söz etmediğini ve sadece onu "*azrâ-bekâr*" diye vasıflandırıldığını görmekteyiz. İncillerde ise "*İsa'nın kardeşleri*", "*kız kardeşleri*" tabiri ve hatta "*Yakub, Yusuf, Simun, Yahuda*" gibi erkek kardeşlerinin isimlerin bulunduğu rastlamaktayız. Modern İncil yorumcuları ise bu kardeşler tabirinden Hz. İsa'nın üvey kardeşleri –yani Hz. Meryem'in var olduğu ileri sürülen Yusuf adlı nişanlısının daha önceki hanımından olan kardeşleri kastedildiğine veya İncillerde bulunan yanlış tercümelere kaynaklandığına dikkat çekmişler. Bir kısım Hıristiyanlar ise Hz. Meryem'in ölünceye kadar bakireliğini koruduğunu ileri sürmektedirler. Bunun için Hz. Meryem'in, kitaplarda "*Bakire Meryem- Virgin Mary*" diye geçtiğini ve bakire olduğu konusunda müstakil kitaplar yazıldığını görmekteyiz. Netice şu ki, Hz. Meryem'in İsa'dan başka çocuğunun olup olmadığı konusunda kesin bir sonuca varılamamıştır.

KUR'AN'A GÖRE

Kur'an-ı Kerim'de sadece Al-i İmran-36 ayetinde Hz. Meryem'in zürriyetinden bahsedilmekte ve Hz. Meryem'in annesi İmran'ın duası içinde şöyle ifade edilmektedir: "*Kovulmuş şeytana karşı onu (Meryem'i) ve*

---

* Dr., Harran Üniv. İlahiyat Fak. Tefsir Anabilim Dalı Öğretim Görevlisi.

soyunu-zürriyyeteha senin korumanı diliyorum". Hadislere göre burada geçen "*zürriyyet*"ten maksadın Hz. İsa (as) olduğu ve tefsircilerin de bu görüşü kabul ettikleri görülmektedir.¹ Hz. Peygamber (as): "*Yeni doğan her insan yavrusuna, doğduğu anda şeytan mutlaka bir dokunur. Yavru onun dokunma(nın verdiği rahatsızlık) sebebiyle bağıarak ağlar. Hz. Meryem ve onun oğlu İsa bundan hariçtir.*"² buyurmuşlardır. Ebu Hureyre (ra) bu hadisi rivayet ederken söz konusu ayeti buna delil getirmiş ve "İsterseniz bu ayeti de okuyun: "*Meryem:... Ben onu da soyunu-zürriyyeteha da kovulmuş şeytandan korumanı diliyorum.*" (Al-i İmran-36) demiştir.

Bu ayet ve hadise göre konuyu Kur'an açısından biri Meryem'in annesi Hanne'in, kızı Hz. Meryem'in zürriyeti için yapmış olduğu duanın değerlendirilmesi, diğeri ise *zürriyyet* kelimesinin anlamı olmak üzere iki kısımda inceleyebiliriz.

1. Hz. Meryem'in annesi Hanne'nin, kızı Hz. Meryem'in zürriyeti için yapmış olduğu duanın değerlendirilmesi

Al-i İmran-36 ayetinde dua eden kimse Kur'an'ın ifadesiyle İmran'ın karısıdır. Kur'an Hz. Meryem'in annesinin adını söylememektedir. Tarihçiler –ittifak etmemekle birlikte- onun Hanne binti Fakuza olduğunu nakletmektedirler.³ Zikerdilen ayette Hanne, kızı Meryem ve onun zürriyeti için dua etmektedir. Allah (cc) ise mazide yapılmış olan bu duayı bizlere nakletmektedir. Durum böyle olunca Hanne, kızı Meryem'in zürriyyetinin sayısını veya zürriyyetinin olup olmayacağını bilmeden geleneğe göre bir duada bulunmuştur. İstikbalde ne olacağını ise her insan gibi o da bilmemektedir. Bu yüzden Al-i İmran-36 ayetinde geçen *zürriyyeteha* kelimesinin çoğul anlam taşımaması ve bunun neticesinde Hz. Meryem'in ise sadece bir çocuğunun bulunması ve Hz. İsa'dan başka ne kız ne de oğlan çocuğunun olmaması gerçeği ile çelişmez.

2. Zürriyyet kelimesinin anlamı

Zürriyyet kelimesi ailenin küçük çocuklarına⁴ ve bir kimsenin kendinden sonra gelen nesline verilen isimdir. Tekil ve çoğul olarak kullanılsa bile asıl olan çoğul sığasında kullanılmasıdır.⁵ Fakat söz konusu Al-i İmran-36 ayetinde geçen *zürriyyet* kelimesini esas itibariyle kullanılan çoğul anlamında değerlendirdiğimiz zaman Hz. Meryem'in Hz. İsa'dan başka kız veya erkek çocuklarının olması gibi bir zorunluk ortaya çıkmaktadır. Bu da İslamî kaynaklara göre kabul edilebilir görülmemektedir. Bundan dolayı Kurtubî (h.671) *zürriyyet* kelimesini izah ederken bu kelimenin yanlış anlaşılması için *zürriyyet*'ten maksadın Hz. Meryem'in özel nitelikteki oğlu (İsa) olduğunu bildirir.⁶ Çünkü bu takdirde *zürriyyet* kelimesini tekil anlamda değerlendirmek gerekir ki söz konusu kelimenin bu

mânâya hamli de mümkündür.⁷ Diğer yandan bu kelime, esas itibariyle çoğul anlamda kullanılsa bile, sadece bir ailenin çocukları manasına olmayıp *hem babalar* hem de *çocuklara* da şamildir.⁸ Bu son kayda göre Hanne hem kızının nesli hem de baba ve dedeleri için dua etmiş olmaktadır. Dolayısıyla *zürriyyet* kelimesinin ihtiva ettiği çoğul anlamından dolayı Hz. Meryem'in İsa'dan başka bir çocuğunun varlığından söz etmek mümkün değildir. Zira Hz. Meryem'in birden çok çocuğu olduğunu delillendirebileceğimiz hiçbir nassa -ister mevsuk ister gayr-i mevsuk olsun- sahip değiliz.

Diğer yandan Hz. Meryem için İsa'dan başka bir çocuğu olduğunu iddia etmemiz halinde Hz. Meryem'in evlenmesi söz konusudur. Hadis-i şeriflerde Hz. Meryem'in *el-azrâ* yani *bakire* olarak geçtiğini görmekteyiz. İslamî kaynaklarda Hz. Meryem '*Azrâ* ve *Betul* olarak vasıflandırılmakta ve ona hiçbir beşerin dokunmadığı rivayet edilmektedir.⁹ Bu hadisi Ebu Hatim tevsik etmiş fakat İbn Main zayıf olduğunu söylemiştir. Ahmed b. Hanbel ise isnadının ceyyid, kavî olduğunu beyan etmiştir.¹⁰ Heysemî ise bu hadisin ricalinin sahih olduğunu bildirmiştir,¹¹ ki biri kız olan kız, diğeri ise erkekten kaçınan namuslu kadın anlamındadır.¹² Hz. Meryem için vasıf olmuş bu kelimelerden de anlaşılacağı üzere Hz. Meryem'in hiçbir kimse ile evlenmemiş olduğu kanaatini taşımaktayız.

İNCİLLERE GÖRE

Hz. İsa hakkında tarihi kayıtlar yok denecek kadar azdır.¹³ Hıristiyanlar, Hz. İsa'nın ve annesinin hayatını mücmel olarak belirlerler. Zaten İslam kaynaklarında da bu muhterem hanımın Hz. İsa'yı doğurduktan sonraki hayatı hakkında bir tafsilata sahip değiliz. Batılılarca Mary veya Virgin (bekâr) Mary¹⁴ diye bilinen Hz. Meryem *havariler* döneminde (apostolic time-birinci yüzyıl) büyük bir saygı görmüştür.¹⁵

Hz. Meryem'in ne zaman vefat ettiği ise kesin olarak bilinmemektedir. Biyografilerde onun yaşadığı asırları Milattan önce birinci ve Milattan sonra ikinci asır olarak göstermektedirler.¹⁶ Meryem'in İsa'nın doğmasından önceki hayatı gibi İsa'nın misyonunun bitmesinden sonraki hayatının bulutların pek arkasında olduğu söylenebilir.¹⁷ Hz. Meryem'in hayatı, gayr-i mevsuk İncillerde muhtelif bölümlerde anlatılmaktadır. Hayatı Hz. İsa ile içiçe anlatılan Hz. Meryem'in Yusuf diye bir nişanlısı bulunduğu Matta incilinde ele alınmıştır.¹⁸ Yusuf, Hıristiyan kaynaklara göre Hz. İsa'nın hukukî babasıdır.¹⁹ Hz. İsa doğduktan sonra onu, önce alıp Mısır'a²⁰ götürmüş sonra da tekrar Nasıra'ya geri getirmiştir.²¹ Bu konuda İnciller farklı farklı görüşler ileri sürmektedirler: Matta'ya göre, İsa doğduktan sonra annesiyle birlikte Yahudiye Beytlehemin'de oturmuşlar, orada iki yıl kaldıktan sonra Mısır'a göç etmişlerdir, Hirodes'in ölümü üzerine tekrar

İsrail diyarına dönerek Nasıra'ya yerleşmişlerdir.²² Luka'ya göre ise, İsa'nın doğumundan sonra annesi, babası Yerusâlim'e gitmişlerdir. Orada Fışh Bayramı'nda kurbanlarını kestikten sonra Nasıra'ya dönmüşler ve orada ikamet etmişlerdir.²³ Hz. Meryem'in akibeti hakkında ne Hıristiyan kaynaklarda²⁴ ne de İslâmî kaynaklarda açık bir bilgi yoktur. İnciller içinde Meryem'den en çok bahseden Luka olmasına rağmen onda da istenilen seviyede bir bilgi mevcut değildir. Haç olayında Hz. Meryem'in 50 yaşında olduğu söylenirken bu olaydan sonra İncillerde ve diğer kaynaklarda bilgi bulunmamasını onun daha fazla yaşamamış olduğuna delil sayanlar vardır. Onun haç olayından sonra 10 yıl veya 11,5 yıl yaşadığı, 70-72 yaşlarında öldüğü, çok ileri bir yaşta öldüğü şeklinde tahminler yürütülmüştür.²⁵

Sa'lebi'nin (h. 427) dediğine göre, Hz. İsa ref' edileceğini anlayınca *havarileri* birbirlerine kardeş yapmış (muahât) ve içlerinden Şem'un ve Yahya'ya, annesi Meryem'i emanet etmiştir. Onlar da Hz. Meryem'i alıp -daha önce kendisine hakkı davet etmesi için Yunus (as)'ın gönderildiği-Rum kralı Marut'u Allah'a davet etmek için gitmişler. Kral, Hz. Meryem ve Yahya hariç diğer davetçileri öldürtmüştü; onlar da kaçmışlar. Biraz ilerledikten sonra yol yarılıp içine girmişler, kralın adamları onları bulamamış ve neticede kral Hz. Meryem ve Yahya'nın hakka davet ettiğini anlamış ve hak dini kabul etmiştir.²⁶

Hz. Meryem'in İsa'yı doğurması hem İncillerin hem de Kur'an'ın verdiği bilgilere göre bekâr olduğu halde meydana gelmiştir. Luka'da meleğin bakire bir kıza geldiğinin söylenmesi, meleğe "ben bir er bilmem" şeklinde Meryem'in cevabı mevcuttur.²⁷ Kur'an'da ise şöyle geçer: "*Meryem: Bana bir insan eli değmediği, iffetsiz de olmadığım halde benim nasıl çocuğum olabilir? dedi.*"²⁸

Hz. Meryem'in bakire oluşu hakkında Yeni Ahit yorumcuları arasında da ittifak söz konusu değildir. İncillerde onun bakireliğinden söz edilmesi ve Yusuf diye bir nişanlısının olduğu ifade edilmesi bu arada yine İsa'nın kardeşlerinden söz edilmesi tamamıyla bir karmaşa arz etmektedir. Hz. Meryem hakkında önemli bir çalışma yapan Günay Tümer, Matta'nın "*Yusuf rüyasındaki haber üzerine Meryem'i evine aldı: 've karısını yanına alıp bir oğul doğuruncaya kadar onu bilmedi ve çocuğun adını İsa koydu'*" ifadesini²⁹ ve diğer İncilledeki buna benzer ifadeleri³⁰ ele alarak -Hıristiyan kaynaklarına göre- Meryem'in İsa'yı doğurduktan sonra, Yusuf'la aralarında normal evlilik yakınlaşmaları olduğuna, böylece *İsa'nın kardeşleri*'nin doğduğuna inananların olduğunu naklettiğini görmekteyiz.³¹ Yine aynı müellif bu konuyla ilgili çalışmasında bu fikri benimsemeyen diğer Hıristiyan bilginlerinin de olduğunu ve -ilk asır hariç- doğu ve batı Kiliselerinin öğretisinin Meryem'in her zaman bakire kaldığı yolunda görüşlerinin devam ettiğini söylemektedir.³²

Şimdiki Katolik Kilisesine göre Matta'nın yukarıda verilen cümlesinde üzerinde durulan, Meryem'in İsa'nın doğumuna kadar ki bakireliğini, Yusuf'la bir yakınlıkta bulunmaktan kaçındığını ifade etmektedir, yoksa ondan sonra böyle bir şeyin olduğunu haber vermek değildir, denilmektedir. Luka'da geçen "ilk doğan"³³ sonradan doğan olup olmaması bakımından değil, genellikle diğerleri arasında en büyük olanına verilen bir nitelik olarak ele alınmıştır. O zaman "İsa'nın kardeşleri" ifadesinin neyi belirttiğinin açığa kavuşturulması gerekmektedir. Şöyle ki, İsa'nın kardeşleri diye geçen kimselerin Yusuf'un -Meryem'den başka- önceki bir evliliğinden olduğu söylenmektedir. Batıda İsa'nın akrabaları, çok muhtemel olarak kuzenleri diye kabul edilmişlerdir. Ki Maurice de bu görüştedir.

Hız. Meryem'in haç olayından sonraki hayatı yukarıda da belirtildiği gibi büyük bir kapalılık arz etmektedir. Yine kaynaklara göre Hız. Meryem'e atfedilen -İsa'dan başka- herhangi bir çocuğu olup olmadığı hususunda -gayr-i mevsuk İncillerin dışında- herhangi sarıh bir bilgiye sahip değiliz. Hız. Meryem'in beşeriyeti daha sonraları tamamen bir kenara atılmış ve bir mitolojik karaktere büründürülmüştür.

İslam alimleri ayet ve hadis gibi nakli delillere dayanarak Meryem'in yalnız bir çocuğu bulunduğunu ve onun da Hız. İsa olduğunu ifade etmişlerdir. Fakat gayr-i mevsuk İncillerde yazıldığına göre, Hız. Meryem'in Hız. İsa'dan sonra bir çok evladı olmuştur. Hız. İsa şakirtleri için "kardeşlerim" tabirini kullanmıştır. Bu tabiri şu cümlelerde daha açık görmekteyiz: "İsa ona dedi: Bana dokunma; çünkü ben daha Babanın yanına çıkmadım; fakat kardeşlerime git, ve onlara söyle: Benim babamın ve sizin babanızın, benim Allah'ımın ve sizin Allah'ınızın yanına çıkıyorum."³⁴ O günlerde, yirmi kişi kadar bir cemaat bir arada iken, Petrus kardeşlerin ortasında kalkıp dedi: Kardeşler, İsa'yı tutanlara kulavızluk eden Yahuda hakkında evvelce Davud'un ağzı ile Ruhülküdüstün söylemiş olduğu yazı yerine gelmek gerekti."³⁵ Bunlardan başka daha yüzlerce cümlelerde (İncil cümleleri) bu konu hakkında misaller vardır. Ancak yukarıda belirtilen cümlelerdeki "kardeşler" ifadesinden kastedilen, onun her halde nesepeçe kardeşlerinin olduğudur. Kendisi daha önce Hıristiyan olup şimdi ihtida etmiş bulunan ve bu konuda ciddi araştırmaları olan, Kitab-ı Mukaddes'in modern yorumcularından Maurice Bucaille şöyle demektedir: "Meryem, bakire anne idi. Bakireliğini de korumuştur. İsa'dan başka çocuğu olmamıştır. Hız. İsa ise biyolojik bir istisnadır."³⁶ Bunu biraz daha açan Bucaille devamla şöyle der: "İnciller, bazen Hız. İsa'nın kardeşlerinden³⁷ ve kız kardeşlerinden³⁸ bahsederler. Yunanca olarak kullanılan *adelphoi* ve *adelphai*, biyolojik anlamdaki erkek ve kız kardeşleri ifade ederler. Sami kökenli bu kelimelerin (çoğu incil kelimlerinde olduğu gibi burada da)

yanlış tercüme edildiği kesinlikle söylenebilir. Bu kelimelerin (teklifsiz münasebetlerde kullanılan) anlamları vardı ve muhtemelen kuzenlerden söz ediliyordu.” Adı geçen Kitab-ı Mukaddes yorumcusunun bu ifadelerinden anlaşılın konu, Hz. İsa'nın kardeşleri olduğu zikredilen İncillerde, hakikat itibarıyla öyle biyolojik anlamda neseben bir kardeşlik mevcut değildir. O halde ortaya çıkan sonuç, İncillerde tercüme hatasından kaynaklanan bir yanlış bulunmaktadır. İncillerde bulunan bu bilimsel hataların yanı sıra doğrudan doğruya tutarsızlıklar ve tahrif problemleri de mevcuttur; Matta “kız kardeşleri, kardeşleri” lafızlarını kullanırken ³⁹ Markos, sadece “kızkardeşleri” tabirini kullanır.⁴⁰

Son olarak diye biliriz ki, ne İslamî kaynaklar da ne de Hıristiyan kaynaklarda Hz. Meryem'in İsa'dan başka çocukları konusunda açık bir bilgi yoktur. Hıristiyanlar ise bu konuda ittifak etmemişlerdir. Fakat Hz. Meryem'in İsa'yı bakire olarak vazettikten sonraki hayatında başka biri ile evlenmiş olması da muhtemeldir. Diğer yandan İncillerde kardeşlerinden söz edilen İsa'nın bu kardeşlerinin Hz. Meryem'e atfedilen Yusuf adlı nişanlısının Hz. Meryem'den önceki evliliğinden olan çocuklar olduğu da akla biraz uygun düşmektedir. Bizim kesin itikadımız ise Hz. Meryem'in hiç kimse ile evlenmediğidir. O, zayıf bir hadiste rivayet edildiğine göre cennette Resulullah (sav) ile evlenecektir.⁴¹

DİPNOTLAR

- 1- el-Kurtubî, *el-Cami' li Ahkâmi'l-Kur'an* (Daru'l-İhya, Beyrut), III, 68.; İbn Kesir, *Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azim* (Daru'l-Marife, Beyrut 1969), I, 359; et-Taberî, *Camiu'l-Beyan an Te'vil-i Ayi'l-Kur'an* (Şirketu Mektebe, Mısır 1968), III, 237-240.
- 2- Buharî, *Tefsiru sure, 2*; Müslim, *Fedail*, 146.
- 3- İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n-Nihaye* (Daru'l-Kütübi'l-İlmiye, Beyrut), I, 52.
- 4- İbn Manzur, *Lisanu'l-Arab*, z-r-e md. İbn Manzur *zürriyet* kelimesinin *baba, evlad* ve *kadınlar* için de kullanılabilceğini söylemiştir. Bkz. z-r-e md.
- 5- Rağib el-İsfahânî, *Müfredat*, z-r-v md. Ebu Muhammed Abdulhak b. Galib b. Atiyye, *el-Muharraru'l-Veciz fi Tefsiri'l-Kitabi'l-Aziz*, (Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1993), I, 223. Aynı kelime Kur'an'da şu ayetlerde çoğul anlamında kullanılmıştır. Bkz. Al-i İmran 3/34; İsrâ 17/4; Yâsîn 36/41.
- 6- el-Kurtubî, *el-Cami' li Ahkâmi'l-Kur'an* (Daru'l-İhya, Beyrut), III, 68.
- 7- Bkz. *Müfredat*, z-r-v md. Al-i İmran-36 ayetindeki duaya benzer ve *zürriyet* kelimesinin müfred manada kullanıldığına delil olabilecek diğer bir dua da Zekiriyya (as)'ın duaları içerisinde görüyoruz. O şöyle dua etmiştir: “*Rabbim! Bana tarafından hayırlı bir zürriyet/nesil bağışla.*” (Al-i İmran 38).
- 8- İbn Manzur, *Lisanu'l-Arab*, z-r-e md.
- 9- Bkz. Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, I, 203, 461; V, 292.

- 10- Ahmed Abdurrahman el-Benna, *el-Fethurrabbanî li tertibi Müsned-i Ahmed eş-Şeybanî*, (Daru'l-İhya, Beyrut) XIX, 224.vd.
- 11- Bkz. Heysemî, *Mecmau'z-Zevaid ve Menbau'l-Fevaid* (Beyrut 1967), VI, 25
- 12- İbnu'l-Esîr, *en-Nihaye fi Garibi'l-Hadis* (Daru'l-Fikr, Beyrut), a-z-r md.)
- 13- Yıldırım, Suat, *Mevcut Kaynaklara Göre Hıristiyanlık* (D.İ.B. Yay., Ankara 1988), s.28.
- 14- Not: Hz. Meryem'in bekâr olması meselesi İslam'da olduğu gibi Hıristiyanların çoğuna göre de üzerinde ihtimamla durulan mesele olmuştur. Protavangelim, Meryem'in doğum yaptığında 17 yaşında olduğuna işaret ederek İsa'nın doğumuna bazı noktalar ekler. Meselâ Yusuf'un ebe araması gibi. Ebe, doğumdan sonra da Meryem'in kızlığının devam ettiğini görür. (Tümer, Günay, *Hıristiyanlıkta ve İslam'da Hz. Meryem*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1996, s.74.)
- 15- *Microsoft Encarta 98 Encyclopedia c&p* (1993-1997 Microsoft Corporation), article of Mary Virgin.
- 16- *Webster's New Biographical Dictionary* (Merriam-Webster Inc. Publishers 1983), article of Mary Virgin.
- 17- Tümer, Günay, *Hıristiyanlıkta ve İslam'da Hz. Meryem*, s.78.
- 18- Matta 1:18. Hz. Meryem'in Yusuf diye bir nişanlısı olduğuna dair bir kısım israiliyyat İslamî kaynaklara da girmiştir. Konu şöyle geçer: İsrailoğullarından, Yusuf adlı korkak tabiatlı biri, Hz. Meryem'in çocuğa hamile olduğu haberini alınca –kendisi iyi niyetli adil bir kişi olduğu için- Hz. Meryem'in rüsva olmasını istemedi. Aklına şöyle bir fikir geldi: *Ben, Meryem ile evlenmiş gibi belli bir meblağ mehir verdiğimi herkesin duyacağı bir şekilde ilan edeyim.. Böylece Meryem'e kimse zina isnadında bulunmaz.* Daha sonra Yusuf rüyasında gördü ki, Allah (cc) ona şöyle hitab ediyor: “Ey Yusuf! Hanımını almaktan korkma! Çünkü onun karnında olan çocuk Ruhulkudüs'tendir. O, oğlan çocuğu olarak doğacaktır. Adını da İsa koyacaksın.” Yusuf uykudan uyandıktan sonra doğum yapana kadar Hz. Meryem'i yanında tuttu ve çocuğun adını da İsa koydu. (Hazin, IV, 153). Şimdi gayr-i mevsuk İncillerden alacağımız şu nakillerden anlaşılacağı gibi bu hadise tamamen Kitab-ı Mukaddes menşelidir: Konu İncil'de şöyle geçmektedir: *İsa Mesih'in doğması da şöyle oldu:anası Meryem Yusufu nişanlanmış (Luka 2: 1-20) olduğu halde, buluşmalarından önce Ruhulkudüsten gebe olduğu anlaşıldı. Nişanlısı Yusuf, salih bir adam olup onu aleme rüsvay etmeyerek, gizlice boşamak niyetinde idi. Fakat bunları düşünürken, işte, Rabbin meleği rüyada ona görünüp dedi: Sen, Davud oğlu Yusuf, Meryem'i kendine karı olarak almaktan korkma; çünkü kavmin günahlarından kurtaracak olan odur. (Matta: 17-21) Yusuf uykusundan uyandı, Rabbin meleğinin kendisine buyurduğu gibi yaptı; ve karısını alıp bir oğul doğuruncaya kadar onu bilmedi; ve çocuğun adını İsa koydu. (Matta 1:24-25).*
- 19- *Webster's Interactive Ancylopedia*, article of JESUS. Yuhanna'da geçen bir habere (Yuhanna 19:26) göre Yusuf'un haç olayından önce öldüğü anlaşılmaktadır. Çünkü İsa, anasını sevdiği şakird, yani Yuhanna'ya emanet etmiştir.
- 20- Matta 2:14.

- 21- Matta 2: 23. Markos sadece Hz. İsa'nın, Meryem'in oğlu olduğunu söylemekle yetinmiş (Markos 6:3) Luka'da biraz tafsilatıyla anlatılmıştır. (Luka 1: 27-38).
- 22- Matta 2: 1-23.
- 23- Luka 2: 41-51.
- 24- John, Reumann, *The Encyclopedia of Religion* (Mamillan Pupliching Company. New York 1987), article of Mary.
- 25- Tümer, Günay, a.g.e., s.78.
- 26- Nisaburî, Ahmed b. Muhammed b. İbrahim es-Salebî (h.427), *Kıyasu'l-Enbiya* (el-Mektebetu's-Sakafiye, Beyrut), s. 362,
- 27- Luka 1: 27, 34-45.
- 28- Meryem 19/20.
- 29- Matta 1:25.
- 30- Matta 12: 46; Markos 3: 31; 6: 3; Luka 8: 19-20; Yuhanna 7: 3,5,10.
- 31- Tümer, Günay, a.g.e., s.108-109.
- 32- Tümer, Günay, a.g.e., s.109.
- 33- Luka 2: 22.
- 34- Yuhanna, Bap:20, cümle:18
- 35- Resullerin İşleri, Bap: 1, cümle: 15-16.?
- 36- Maurice Bucaille, *Kitab-ı Mukaddes, Kur'an ve Bilim* (T.Ö.V. Yay., İzmir 1981), s. 129.
- 37- Mevzu, İncillerde şöyle geçer: "İsa halka henüz söylemekte iken, işte, anası ve kardeşleri, onunla söyleşmek isteyerek dışarda durdular. Ve biri İsa'ya dedi: İşte, anan ve kardeşlerin seninle söyleşmek isteyerek dışarda duruyorlar. Fakat İsa cevap verip kendisine söyliyene dedi: Benim anam kimdir? Ve kardeşlerim kimlerdir? Ve elini şakirtlerine doğru uzatıp dedi: İşte, benim anam ve kardeşlerim. Çünkü göklerde olan Babamın iradesini kim yaparsa, benim kardeşim, kız kardeşim ve anam odur." Matta 12:46-50. Gayr-i mevsuk cümlelerden anlaşılın, Hz. İsa'nın *kardeşlerim* sözcüğünün mecazi anlamda kullanıldığıdır. Fakat şu cümlede kardeşlerinin ismi veriliyor: *Dülgerin oğlu bu değil mi? Anasının adı Meryem değil mi? Bütün kız kardeşleri yanımızda değil mi? Kardeşleri Yakub, Yusuf, Simun, Yahuda değil mi? Bütün kız kardeşleri yanımızda değil mi?*" (Matta 13: 54-56). Bu cümlelerde isimleri verilen ve İsa'nın kardeşleri olduğu ifade edilen kimselerin gerçekte onun kardeşleri olduğu pek açık değildir. Matta'da olduğu gibi aynı tür ifadelere Markos'da da rastlanmaktadır: "İsa'nın anası ve kardeşleri geldiler, dışarda durup kendisine adam göndererek, onu çağırdılar. Kalabalık onun çevresinde oturuyordu; ve ona dediler: İşte, anan ve kardeşlerin dışarda seni arıyorlar. İsa onlara cevap verip dedi: Benim anam ve kardeşlerim kim? Çevresinde oturanlara bakıp dedi: İşte, benim anam ve kardeşlerim! Çünkü her kim Allah'ın iradesini yaparsa kardeşim, kızkardeşim ve anam odur." (Markos 3: 31-35.
- 38- Aynı kaynaklar.
- 39- Matta 13: 55-56.
- 40- Markos 6: 1-4.
- 41- Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-Ummal*, (Beyrut 1993), XII, 145.